Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

LAUSUNTO 2.6.2025

EDUSKUNTA
Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö E 42/2025 vp

ASIA: VALTIONEUVOSTON SELVITYS: KOMISSION ASETUSEHDOTUS MUUTOKSIKSI YHTEISEN MAATALOUSPOLITIIKAN (YMP) ASETUKSIIN (EU) 2021/2115 JA (EU) 2021/2116 (YMP:N YKSINKERTAISTAMINEN)

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä yhteisen maatalouspolitiikan yksinkertaistamisesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Suomen kanta yksinkertaistamisen suhteen on hyvä ja kannatettava. Viljelijöiden hallinnollista taakkaa täytyy helpottaa ja valvontoja tulee yksinkertaistaa erityisesti aktiivisen ruuantuotannon osalta, eivätkä muutokset saa aiheuttaa kohtuutonta työtaakkaa tai kustannuksia hallinnolle. Komission poliittiset lupaukset yksinkertaistamisen suhteen ovat paljon puhuvat. Nyt tehty esitys yksinkertaistamisesta jää vielä kauas lupauksista ollen kuitenkin monilta osin lupaava sisältäen esityksiä, joiden toteuttamiselle ei aiemmin olisi ollut mahdollisuuksia. Merkittävimmät muutosesitykset koskevat pienten tilojen tukijärjestelmää, poikkeuksellisten sääolojen täydentävää kriisitukea, tiettyjä korvausten laskentaperusteita ja luomua, joista ensin mainittu ei ole käytössä Suomessa. Viljelijän näkökulmasta hallinnollinen taakka on yksi kokonaisuus, johon vaikuttavat kaikkien hallinnonalojen vaatimukset. Tämän takia viljelijöillä on merkittäviä odotuksia syksylle luvatulle toiselle yksinkertaistamispaketille.

Ehdollisuuteen esitetyt muutokset ovat viljelijän näkökulmasta vähäisiä, mutta varsin periaatteellisia. Merkittävimmät esityksistä ovat luomulle ja pienille tiloille myönnettävät poikkeukset. Nämä on kuvattu hyvin selvityksessä. GAEC 1 osalta esitys mahdollistaa kyseisen tukiehdon muuttamisen viljelijän kannalta nykyistä järkevämmäksi ja yksinkertaisemmaksi, sillä nykyisellä pysyvän nurmen määritelmällä ei oikeastaan ole mitään rajapintaa käytännön viljelyyn. Tältä osin muutosten tekeminen edellyttää riittäviä resursseja hallinnolle.

Ekojärjestelmän sekä ilmasto- ja ympäristösitoumusten osalta komission esitykset on kuvattu hyvin selvityksessä. Esitetyt muutokset ovat merkittäviä ja periaatteellisia, mutta suurimmaksi osaksi toimeenpantavissa vain ohjelmakauden vaihteessa. Eläinyksikköperusteinen tuen maksu vähentäisi tuen pääomittumista pellon hintaan ja mahdollistaisi tuen nykyistä paremman kohdistamisen aktiivituotantoon. MTK kannattaa esitettyjä muutoksia todeten samalla eläinyksikköperusteisen tuen maksun todennäköisesti lisäävän viljelijän riskiä tukimenetyksiin tahattomien virheiden osalta.

Komission esitys täydentävästä kriisituesta vakiinnuttaisi viime vuosina toteutuneen käytännön, mutta siirtäisi päätösvallan tuen käyttämisessä komissiolta jäsenvaltiolle. Kriisituki ei lisäisi nykyistä EU-rahoitusta ja olisi ilman kansallista vastinrahoitusta mittakaavaltaan varsin vaatimaton. Muutos kuitenkin lisäisi tukijärjestelmän joustavuutta toimintaympäristössä, jossa poikkeuksellisia sääilmiöitä esiintyy lähes vuosittain jollain suunnalla EU:ta. Vaatimus 30 prosentin vahinkotasosta estänee tukivälineen mahdollisen väärinkäytön.

Yksinkertaistamisesityksen vaikutukset hallinnolle on selvityksessä kuvattu varsin hyvin. Tosin kriisitukivälineen osalta kuvaus hallinnollisesta taakasta on tehty mahdollisimman monimutkaiseksi. Ehkä eniten kokonaisuudessa jää avoimeksi kuvaus datahallinnon viranomaisesta ja mahdollisista vaikutuksista viljelijöiden hallinnolliseen taakkaan, datan omistajuuteen ja hallinnollisen taakan kustannuksiin viljelijöille. Oikein ja riittävän laaja-alaisesti toteutettuna tällä ehkä voitaisiin helpottaa viljelijöihin mm. tulevaisuudessa kohdistuvaa vastuullisuuden raportointivelvoitetta. Tästä syystä kyseisiä kustannuksia pitäisi tarkastella koko sektorin tasolla, ei vain hallinnon näkökulmasta. Taloudellisissa vaikutuksissa kuvataan hyvin korvausperusteiden nykyinen epäreilu tilanne. Siis se, siis miksi viljelijät kokevat nykyiset laskentaperusteet epäreiluksi, kun toimintaympäristö on kuitenkin EU:n sisämarkkina. Käytännössä kyseinen kohta yksinkertaistamisen sisällöstä on mahdollista toteuttaa aikaisintaan seuraavan ohjelmakauden toimeenpanon yhteydessä.

Ympäristövaikutusten osalta MTK on eri mieltä selvityksen kirjattujen GAEC 2 A:ta koskevista uhkakuvista. Kyseisen GAEC:in pakollinen vaatimus nurmipeitteisyydestä on raivausta vähentävä, eikä korvauksen maksaminen tästä kasvipeitteisyydestä muuta kokonaisuutta. Kasvipeitteisyydestä maksettava korvaus on kuluvalla kaudella kannustinperusteinen ja silti sen taso on jäänyt 40–45 e/ha välille ollen siis hieman alle kymmen prosenttia korvauskelpoiselle nurmipellolle maksettavasta kokonaistuesta. Ottaen huomioon pellonraivauksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset kyseisellä tuella ei ole juurikaan vaikutusta viljelijän päätöksentekoon pellonraivauksen osalta. Merkittävämpi vaikutus kokonaisuuden kannalta on luomulle myönnettävillä poikkeuksilla, jos ne otetaan maatiloilla täysimääräisesti käyttöön.

Helsingissä 2.6.2025.
MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Lappalainen
tutkimuspäällikkö